

Pravda a otázka

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:

[1999](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 29. 3. 1999
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 29. 3. 1999

Pravda a otázka

Pravdu budeme chápat jako nepředmětnou výzvu, na kterou má člověk (jemuž je ona výzva osobně adresována) osobně odpovědět. Člověk Pravdu původně nezná a ani v onom relativním smysli „svou“ pravdu (tj. své pochopení Pravdy) nemá, ale má-li potřebnou vnímavost (a to znamená: vnímavost relativně dostatečným způsobem kultivovanou, tj. zakotvenou v určité tradici), je s to se vůči přicházející pravdě otevřít. Pokud si je této své otevřenosti vědom jednak jako nároku ze strany pravdy a na druhé straně jako povinnosti ze strany své, pak ústí tato jeho otevřenost nejprve v otázku. (Tak tomu je v evropské tradici, kořenící ve starém Řecku, zatímco v archaických dobách mýtus dával odpovědi na „otázky“, které nebyly nejen vysloveny, ale ani myšleny, takže teprve později mohly být tyto odpovědi rekonstruovány a reinterpretovány jako odpovědi na nějaké otázky.) Otázka tedy je bytostným uskutečněním vědomé otevřenosti člověka vůči Pravdě, která je očekávána. Samo očekávání ovšem nezakládá ani Pravdu, ani její příchod. Ve své adventivnosti je pravda zcela svobodná: přichází nebo nepřichází, ale nemůže být přivolávána ani vyvolávána. Může však být – pokud skutečně přichází – nezaznamenána, nezaslechnuta, anebo i pokud je nějak zaslechnuta, může zůstat nepochopena nebo špatně pochopena, a pokud jí je i relativně správně porozuměno, může buď zcela chybět schopnost na ni odpovědět anebo je odpověď chybná. A protože otázka (vědomě míněná a eventuelně i formulovaná, což se v evropské tradici stává nanejvýš žádoucím) je vždycky také nějakým „tvrzením“ a tedy již počátkem odpovědi na nepředmětně advenientní Pravdu, může se sama otázka dostat do rozporu a konfliktu s přicházející Pravdou, tj. může být položena nesprávně, falešně. Z toho je dobře vidět, jak důležité je si uvědomit, že Pravda sama a jediná je tou poslední normou, tím posledním kritériem (zajisté nepředmětným, „nejsoucím“, ještě nikým neuchopeným a neformulovaným), a právě proto také kritériem pro každou otázku a její nastavení a postavení, ba dokonce ještě „dříve“ (nikoli dříve ve smyslu minulosti, nýbrž naopak budoucnosti), než byla postavena a nastavena.

(Písek, 990329-1.)